

Projectbeschrijving

1. Inleiding

Op initiatief van het Rijksmuseum Kröller-Müller is in januari 1993 de werkgroep 'Behoud en beheer van niet-traditionele materialen in de moderne kunst' opgericht. De aanleiding hiertoe was de constatering dat de conserveringsachterstanden in de collecties moderne kunst omvangrijk zijn en dat de conservering c.q. restauratie van moderne kunst een geheel eigen kunsttheoretische problematiek oplevert. Deze constatering en het zorgwekkende feit dat weinig materiaaltechnische deskundigheid op het gebied van de conservering van moderne kunst voorhanden is, hebben ertoe geleid dat door de museale instellingen voor gezamenlijke aanpak van deze problemen is gekozen. Inmiddels is een multidisciplinaire werkgroep ontstaan, waarin zowel de toonaangevende instellingen met grote collecties moderne kunst vertegenwoordigd zijn, als de infrastructurale instellingen.

In de beginfase van het Deltaplan is een inventarisatie van de achterstanden in behoud en beheer van collecties van musea gemaakt. Deze inventarisatie gaf echter geen reëel beeld van de achterstanden en de conserveringsproblemen in de collecties moderne kunst. Mede dankzij het Deltaplan is aan het licht gekomen dat ook bij de collecties moderne kunst een toenemende achterstand is ontstaan. Een conserveringstraditie op het gebied van de moderne kunst is echter nauwelijks aanwezig. Enerzijds is de kunstenaar zelf veelal direct betrokken bij herstel of heruitvoering van zijn werk. Met de dood van een kunstenaar verdwijnt dan ook veel essentiële kennis over het werk. Anderzijds is de restauratiepraktijk van de moderne kunst slechts zeer recent op gang gekomen.

De collecties moderne kunst onderscheiden zich op enkele punten bovendien wezenlijk van andere collecties. In de traditionele kunst is er sprake van traditionele materialen die, weliswaar onderworpen aan heersende kunstopvattingen, volgens een redelijk te omschrijven set aan regels zijn bewerkt. In de moderne kunst is het scala aan materialen in principe onbeperkt. Het zicht op de materiaaleigenschappen en hun veroudering is daardoor verloren gegaan. De samenstelling van vele materialen is onbekend en een grote groep materialen is alleen bekend onder hun merknaam. Met de verandering in de relatie tussen artistieke opvatting en materiaalgebruik dient ook het denken over het conserveren van moderne kunst aangepast te worden. Algemeen geaccepteerde codes voor de omgang met traditionele kunst kunnen niet zonder meer op de vele objecten van de moderne kunst worden toegepast. Een voorbeeld: in de conceptuele kunst is het materiële object ondergeschikt aan het concept van de kunstenaar, met bewuste uitsluiting van de uniciteit van het object. De vraag doet zich voor of het de taak van de restaurator kan zijn het werk opnieuw te vervaardigen.

De behoefte aan criteria voor de conservering van "niet-traditionele objecten in de moderne kunst" is zeer urgent. De ethisch/esthetische criteria waaraan beslissingen dienen te worden getoetst, moeten onafhankelijk van de materiële context ontwikkeld kunnen worden. Verder moet worden voorkomen dat technische (on)mogelijkheden, die elke conserveringsbeslissing nu eenmaal mede beïnvloeden, door gaan werken in het opstellen van de beoordelingscriteria. Daarom wordt voorgesteld het ontwikkelen van criteria voor het conserveren van moderne kunst (de ethisch/esthetische benadering) in eerste instantie parallel te laten lopen met de materiële benadering.

2. Problemen

Bij de conservering van moderne kunst spelen de volgende problemen:

1. Er bestaan geen criteria op basis waarvan de conservering van "niet-traditionele objecten in de moderne kunst" vastgesteld en aangepakt kan worden.
2. Er is nauwelijks inzicht in de aard en omvang van het gebruik van nieuwe materialen en de veroudering daarvan.
3. Kennis over de samenstelling van moderne materialen is nog nauwelijks toegankelijk.
4. In Nederland bestaat een nijpend tekort aan restauratoren voor moderne kunst.
5. Er is geen overzicht van eventuele bestaande know-how zowel binnen Nederland als in het buitenland.

3. Doelstelling

Om bovengenoemde problemen aan te pakken wordt de Stichting voor behoud van moderne kunst opgericht. De Stichting i.o. heeft de volgende doelstellingen:

1. Het bevorderen van theorievorming en discussie omtrent criteria voor conservering en restauratie van moderne kunst.
2. Het bevorderen en coördineren van onderzoek naar makelij, veroudering, conservering en restauratie van moderne kunst.
3. Het bevorderen van deskundigheid en opleiding van (aankomende) Nederlandse restauratoren.
4. Het opzetten van een netwerk voor internationale informatievoorziening en expertise op het gebied van conservering en restauratie van moderne kunst.

De Stichting i.o. heeft een project ontwikkeld waarin een aantal concrete produkten gerealiseerd zullen worden. Het project richt zich met name op het ontwikkelen van een methodiek voor het conserveren van moderne objecten en het realiseren van een multi-disciplinaire aanpak.

Hiermee wordt voldaan aan een aantal essentiële voorwaarden voor conservering van moderne kunst. Het project heeft een looptijd van 16 maanden. Voor een volledig overzicht van de resultaten verwijs ik naar paragraaf 4. Een beschrijving van het project vindt u in paragraaf 5.

4. Resultaten van project

Na afloop van het project zullen de volgende produkten zijn ontwikkeld:

- een model voor registratie/documentatie op het moment van aankoop;
- een model voor de conditiebeschrijving van objecten voor moderne kunst (beide modellen worden in samenspraak met musea ontwikkeld. Het streven is dat de modellen door alle musea met collecties moderne kunst kunnen worden gebruikt);
- een methodiek voor aanpak, besluitvorming en daadwerkelijke conservering van 'niet-traditionele objecten in de moderne kunst' (voor de methode geldt eveneens dat de musea deze kunnen gebruiken na afloop van het project);
- criteria voor conserverende handelingen bij niet traditionele objecten (deze criteria zijn niet definitief maar dienen op basis van voortschrijdend inzicht voortdurend te worden bijgesteld);
- de daadwerkelijke conservering van 10 pilot-objecten, mits na onderzoek blijkt dat conservering wenselijk en mogelijk is.
- een inventarisatie van bestaande (inter)nationale expertise;
- bijdrage aan de know-how van de Opleiding Restauratoren op gebied van conservering van moderne kunst.

Bovendien kan er een gemotiveerde aanbeveling worden gedaan over:

- de deelgebieden waarin verder onderzoek noodzakelijk is. Het betreft zowel materiaalonderzoek als kunsthistorisch onderzoek. Tijdens het project kunnen al een aantal verzoeken tot onderzoek worden gedaan;
- behoefte aan een (inter)nationaal informatienetwerk en de manier waarop dit het beste gerealiseerd kan worden.

Ten slotte heeft ook kennis- en informatieoverdracht aan musea en eventuele andere belanghebbenden plaatsgevonden:

- publicatie handboek (2-talig: Engels/Nederlands. Doelgroep, productie en verspreiding in eindfase project vaststellen.);
- voorlichting tijdens project, bijvoorbeeld door tussentijdse presentaties of een nieuwsbrief;
- presentatie resultaten op kleinschalig symposium. (N.B. het symposium is niet begroot in dit projectvoorstel)

5. Projectbeschrijving

In de nieuwe opzet van het project staat een pilot-project conservering centraal. Het project rust op 3 belangrijke pijlers:

1. de objecten met conserveringsproblemen;
2. de methodiek voor de aanpak van de conserveringsproblemen;
3. de begeleidende interdisciplinaire werkgroepen.

1. objecten

Uit een aanbod van meer dan 40 probleemgevallen zijn 10 objecten geselecteerd die deelnemen aan het pilotproject conservering:

1. *Città irreale*, Merz (Stedelijk Museum Amsterdam)
2. *Gismo*, Tinguely (Stedelijk Museum Amsterdam)
3. *Stilleven van watermeloenen*, Gilardi (Boymans van Beuningen)
4. *Kleurenfoto's*, Dibbets (Bonniefantemuseum) M. B., Marcel Broodthaers
5. *One space, four places*, Cragg (Van Abbemuseum)
6. *De slang*, Visser (Groninger Museum) object Rijksmuseum Twenthe
7. *59-18 natuurschuimrubber met zachtboard bekleed met witte katoen*, Peeters (Centraal Museum Utrecht) keuze nog niet gemaakt.
8. *IJsmachine, de overwintering van Willem Barentz op Nova Zembla*, Amen (Centraal Museum Utrecht)
9. *Campi arati e canali di irrigazione*, Pascali (Kröller-Müllermuseum)
10. *Achrome*, Manzoni (Kröller-Müllermuseum)

Het gaat om hier om 'niet-traditionele objecten' van na 1950. De objecten zijn geselecteerd op de huidige 'onoplosbaarheid' van hun conserveringsprobleem. Daarnaast is het belangrijk dat het object representatief is voor een grotere groep objecten. Daartoe heeft de voorbereidende werkgroep alle objecten met conserveringsproblemen ingedeeld in de volgende categorieën:

- I. 'Algemene problemen betreffende kunststoffen en plastics' (pilot-object 3)
- II. 'Beweegbare objecten: kinetisch/elektrisch' (pilot-object 2)
- III. 'Onmogelijke objecten': Het betreft objecten samengesteld uit diverse materialen waarbij de zwakste schakel het tempo van verval bepaalt (pilot-objecten 5,9,10)
- IV. 'Mogelijk vervangbare objecten (of mogelijk vervangbare onderdelen)' (pilot-object 4,9)
- V. 'Bewust gekozen verval of objecten van zeer snel vervallend materiaal'
- VI. 'De witte monochrome van de jaren '60'

In de laatste twee categorieën zijn geen objecten benoemd. Naar 'de witte monochromen' is al onderzoek gedaan, o.a. recentelijk in het Stedelijk Museum.

Voor objecten in de categorie 'bewust gekozen verval' is het in dit stadium niet zinvol om veel energie te besteden aan uitvoerig materiaal onderzoek. De objecten in de categorie I tot en met VI die niet voor de pilot geselecteerd zijn, maar wel een interessant conserveringsprobleem hebben, kunnen wel door de werkgroep in de theoretische discussie betrokken worden.

De eindverantwoordelijkheid voor beslissingen over conservering blijft bij de musea.

2. methodiek voor aanpak conserveringsproblemen

De werkgroep heeft een opzet voor een objectieve methode ontwikkeld voor de aanpak van conserveringsproblemen. Hierin spelen 3 elementen een belangrijke rol:

- het onderzoek van de conserveringsproblemen;
- het stellen van de diagnose;
- de besluitvorming over de daadwerkelijke conservering.

In de loop van het project zal de methode worden getoetst aan de hand van de 10 pilot-objecten. Daarbij zal op onderdelen bekeken worden of de methode bruikbaar is.

Na afloop van het project moet de methode toepasbaar zijn voor de musea voor moderne kunst en kan zij worden bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht.

De methode is schematisch weergegeven. Zie hiervoor bijlage 3.

Essentieel voor het werken met een objectieve methode zijn:

- a. een model voor registratie/documentatie op het moment van verwerving;
- b. een model voor conditiebeschrijving .

Een vergelijking van beide modellen is noodzakelijk om de conserveringsbehoefte te kwantificeren en om uiteindelijk tot een goede diagnose te komen.

De Nederlandse musea met collecties moderne kunst hebben deze modellen nog niet ontwikkeld. Als ze al aanwezig zijn, dan zijn ze onvolledig. In het project zal dan ook veel aandacht worden besteed aan het ontwikkelen van genoemde modellen. Bestaand materiaal van (buitenlandse) musea zal hiervoor worden gebruikt.

Elk pilot-object zal het stappenplan, zoals beschreven in het schema van bijlage 3 doorlopen. De werkgroepen beogen uit de opgedane ervaring met de individuele pilot-objecten ook, waar mogelijk, algemene regels en criteria te destilleren.

3. interdisciplinaire werkgroepen

Twee interdisciplinaire werkgroepen zullen het pilot-project inhoudelijk begeleiden. De ene werkgroep zal zich richten op de theoretische problemen van de conservering terwijl de andere de praktische problemen voor haar rekening zal nemen. De voorbereidende werkgroep heeft gekozen voor een gescheiden behandeling van kunsthistorische (en mogelijke juridische of ethische) en materiaaltechnische aspecten van de conservering. Hiermee kan voorkomen worden dat onderdelen van de methode onderbelicht blijven of dat technische onmogelijkheden de beoordelingscriteria beïnvloeden.

In beide interdisciplinaire werkgroepen zullen conservatoren, restauratoren en materiaaldeskundigen deelnemen. Bij de werkgroep voor praktische problemen zal bovendien nog een natuurwetenschapper worden betrokken. De werkgroepen zullen gebruik maken van de expertise van de Stichting Kunstenaarsmaterialen. Via deze organisatie zullen ook de Universiteiten en Academies worden betrokken. In het schema van bijlage 3 zijn de werkwijze en de taken van de interdisciplinaire werkgroepen beschreven.

Elk lid van de werkgroepen zal het traject voor een van de objecten op de voet volgen. Hij zal zijn waarnemingen en ideeën inbrengen in de werkgroepbijeenkomsten.

voorwaarden

Naast de 3 pijlers (objecten, methodiek, werkgroepen) dienen de volgende voorwaarden gerealiseerd te worden:

- Het onderzoek en de ontwikkeling van de conditie- en toestandsbeschrijvingen zal verricht worden door een drietal restaurator-onderzoekers. Zij werken in opdracht van de werkgroepen. Het gaat om recent afgestudeerden van de Stichting Restauratie Atelier Limburg en de Opleiding Restauratoren. Via de restaurator-onderzoekers vindt directe informatieoverdracht plaats aan studenten van de beide opleidingen.
(taakomschrijving paragraaf 6)
- Een coördinator zal het proces begeleiden en de organisatorische randvoorwaarden scheppen. (functieomschrijving zie bijlage)
- Omdat de conservering van moderne kunst veelzijdige problematiek betreft, is een multidisciplinaire aanpak vereist. De benodigde expertise is niet altijd beschikbaar in de musea of infrastructurele instellingen. Hiervoor zullen de werkgroepen externe deskundigen uitnodigen. Te denken valt aan fabrikanten van door de kunstenaar gebruikte materialen, in auteursrecht gespecialiseerde juristen, filosofen, materiaaldeskundigen en natuurwetenschappers.

Op basis van voortschrijdend inzicht zal per bijeenkomst bepaald worden welke deskundige uitgenodigd wordt. Hieronder volgt een opsomming van een aantal deskundigen die mogelijk door de werkgroepen uitgenodigd zal worden.

- Prof. Althöfer
Voormalig directeur Conserveringsinstituut in Düsseldorf
- Prof. dr. J. Boon
Projectleider MOL-ART (onderzoeksproject van Nederlandse Organisatie van Wetenschappelijk Onderzoek)
- Prof. dr. C. van Damme
Sectie Kunstgeschiedenis en Oudheden, Rijksuniversiteit Gent
- Drs. C. Forder
Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Rijksuniversiteit Limburg
- Drs. J. Kabel
Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Amsterdam
- Drs. P. Keune
Directeur Stichting Kunstenaarsmaterialen
- Dr. H. Schinzel
Sectie Kunstgeschiedenis en Oudheden, Rijksuniversiteit Gent
- Dr. A. Todd
Conservation department, Tate Gallery
- Prof. dr. R. van der Vall
Sectie Cultuurwetenschappen Universiteit van Maastricht
- Prof. dr. E. van de Wetering
Universiteit van Amsterdam

- Ook internationale samenwerking is belangrijk voor het slagen van het project. De conservering van moderne kunst is immers een internationaal vraagstuk. De Stichting zal te rade gaan bij musea in het buitenland waar restauratoren verbonden zijn aan collecties moderne kunst en waar al enige expertise is opgebouwd. De werkgroepen zullen 3 buitenlandse restauratoren uitnodigen om hun visie te geven op de resultaten van de pilot. Bovendien zal toenadering worden gezocht tot buitenlandse initiatieven die zich bezighouden met de conservering van moderne kunst. Er bestaan momenteel al contacten met:
  - Centre Georges Pompidou, Parijs;
  - Rijksuniversiteit van Gent;
  - Centre de l'art du droit, Geneve;
  - Det Kongelige Danske Kunstakademi, Konservatorenskole, Kopenhagen;
  - ICOM, International Committee for Conservation of Modern and Contemporary Art.

- De aard van de objecten bepaalt dat de mensen naar de objecten zullen reizen. Dit betekent dat onderzoek en werkgroepbijeenkomsten op diverse lokaties zullen plaatsvinden.

- Waar mogelijk zullen buitenlandse deskundigen in Nederland uitgenodigd worden, zodat directe kennisoverdracht aan vertegenwoordigers van meerdere musea kan plaatsvinden. Daarnaast zullen personeelsleden van de Stichting in een aantal gevallen in het buitenland deskundigen raadplegen. Daarbij valt te denken aan:
  - de internationale deskundige heeft geen gelegenheid om naar Nederland te komen;
  - aanwezigheid bij internationale symposia;
  - meerdere deskundigen tegelijk raadplegen in dezelfde plaats of in hetzelfde land.

- Bij de realisatie van het project zal de Stichting nadrukkelijk samenwerken met bestaande organisaties en initiatieven op het gebied van conservering. Voor een aantal instellingen is de bijdrage aan het project al bepaald.

6. Bijdragen van musea en infrastructurele instellingen

Musea voor moderne kunst

- deelname van conservatoren en of restauratoren in werkgroepen;
- financiële bijdrage voor onderzoek en conservering van musea die pilot-object leveren.

Centraal Laboratorium

- deelname van deskundigen;
- aanbieden faciliteiten;
- bijdrage in de kantoorkosten.

Opleiding Restauratoren en Stichting Restauratieatelier Limburg

- onderzoek door pas afgestudeerden en studenten;
- ontwikkelen curriculum voor restaurator moderne kunst n.a.v. bevindingen tijdens project;
- aanbieden faciliteiten.

Stichting Kunstenaarsmaterialen

- deelname van deskundigen;
- aanleveren informatie van niet museale instellingen: bedrijfsleven, academies, universiteiten, kunstenaars.

Restauratiecollectief

- Inbreng van ervaring en deskundigheid.

Kunsthistorisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam

- Inbreng deskundigheid.

7. Organisatie project

coördinator

De coördinator vervult een spilfunctie in het project. Een functieomschrijving is opgenomen in bijlage 5.

werkgroepen

De twee interdisciplinaire werkgroepen hebben elk hun eigen aandeel in het stappenplan (zie schema bijlage 3)

De individuele leden van de werkgroep zullen elk een pilot-object adopteren waarvoor zij het traject op de voet volgen.

3 restaurator-onderzoekers

De restaurator/onderzoekers zullen de werkgroepen ondersteunen. Een functiebeschrijving is opgenomen in bijlage 5.

huisvesting/lokaties

Het Centraal Laboratorium heeft de werkgroep huisvesting aangeboden. De Gabriël Metsustraat in Amsterdam zal de uitvalsbasis van het project worden. Omdat de mensen naar de objecten zullen reizen, zal het project zich op een aantal lokaties afspelen.

tijdsplanning

Het project heeft een looptijd van 16 maanden, van maart 1995 tot en met juni 1996.

In de maanden maart tot en met december staan de ontwikkeling van de methodiek voor conservering en het onderzoek voor de pilot-objecten centraal. In december zullen voorlopige criteria voor conserverende handelingen ontworpen zijn. In dezelfde maand zal een tussentijdse rapportage aan de Mondriaanstichting plaatsvinden. Begin 1996 zullen naar aanleiding van deze eerste resultaten buitenlandse deskundigen worden geraadpleegd.

Van januari tot juli 1996 is gereserveerd voor de daadwerkelijke conservering en de informatieoverdracht aan musea met collecties moderne kunst. Tijdens deze periode zullen ook de resultaten van de vorige periode worden aangescherpt op basis van voortschrijdend inzicht. De definitieve resultaten van het project, zoals beschreven in paragraaf 4, zullen ultimo juni 1996 gepresenteerd worden.

Begroting

N. B. betreft oorspronkelijke begroting

	kosten totaal 16 maanden	bijdragen musea en infrastr.inst.	aanvraag subsidie
<u>1. personeel</u>			
- coördinator (totaal 1 fte)	82.000		82.000
- 3 restauratoren (totaal 2 fte)	150.000	75.000	75.000
- aansprakelijkheidsverzekering	3.000	3.000	
- reiskosten personeel (woon/werk plus onderzoek op locaties)	20.000	10.000	10.000
- reiskosten personeel internationaal	8.000		8.000
- secretariële ondersteuning (incidenteel)	10.000		10.000
	-----+	-----+	-----+
	[273.000]	[88.000]	[185.000]
<u>2. huisvesting/bureaunkosten</u>			
- huisvesting (inclusief faciliteiten) bij Centraal Laboratorium/SRAL	10.000	10.000	
- (personeels)administratie/accountant	10.000	10.000	
- telefoon/fax (variabele kosten)	7.000	7.000	
- porti	5.000	5.000	
- copieerkosten	2.000	2.000	
	-----+	-----+	-----+
	[34.000]	[34.000]	

	kosten totaal 16 maanden	bijdragen musea en infrastr.inst.	aanvraag subsidie
<u>3. pilot conservering</u>			
- deelnemers musea aan werkgroepen (1)	72.600	72.600	
- deelnemers infra-structurele instellingen aan werkgroepen (2)	24.700	24.700	
- deelname externe deskundigen aan werkgroepen (3)	17.600		17.600
- begeleiding buitenlandse deskundigen (4)	22.400	11.200	11.200
- daadwerkelijke conservering objecten (voor rekening eigenaar object)	P.M.	P.M.	
- documentatie/onderzoeksmateriaal	6.000	3.000	3.000
- voorbereidingskosten project (juli-dec '94, kosten tot juli 1994 buiten beschouwing gelaten)	30.000	30.000	
	-----+	-----+	-----+
	[173.300]	[141.500]	[31.800]
<u>4. publicatie resultaten</u>			
- handboek conservering (200 exemplaren)	P.M.	P.M.	P.M.
- reader literatuuronderzoek	2.000	2.000	
	-----+	-----+	
	[2.000]	[2.000]	
<u>5. onvoorzien</u>			
- 3 %	15.000	7.500	7.500
	-----+	-----+	-----+
Totalen	f 497.300,-	f 273.000,-	f 224.300,-

Toelichting kosten deelnemers werkgroepen en internationale begeleiding:

(1) kosten deelnemers musea gebaseerd op:

22 bijeenkomsten van 4 uur, 6 deelnemers per bijeenkomst

- honorarium f 100,- p.p./p.u.   totaal f 52.800,-

- reiskosten   totaal f 19.800,-

(2) kosten deelname deskundigen CL, OR, SRAL, Stichting Kunstenaarsmaterialen gebaseerd op:

totaal 150 uur verspreid over 22 bijeenkomsten

- honorarium f 150,- p.p./p.u.   totaal f 22.500,-

- reiskosten   totaal f 2.200,-

(3) kosten deelname externe deskundigen gebaseerd op:

22 bijeenkomsten van 4 uur, 1 externe deskundige per bijeenkomst

- honorarium f 150,- p.p./p.u.   totaal f 13.200,-

- reiskosten (Nederland, België, Duitsland)   totaal f 4.400,-

(4) begeleiding door buitenlandse deskundigen gebaseerd op:

3 buitenlandse deskundigen, 4 werkdagen

- honorarium f 150,- p.p./p.u.   totaal f 14.400,-

- verblijfskosten   totaal f 3.000,-

- reiskosten internationaal/Nederland   totaal f 5.000,-

Concept Model Aanpak Conservering Moderne Kunst

A

Signaleringsfase :

* Met "blote oog" wordt waargenomen dat object vervall of dat verval dreigt.
1e diagnose in het museum

* Is conservering gewenst? (waardebepaling object)

Zo ja: **B** I/n **G** → evl. **H**

B

Toestandbeschrijving Aankoop

(= visueel geheugen conservator/restaurator)

(ontwikkelen model registratie/documentatie bij verwerving)

Theoretische werkgroep

Praktische werkgroep

1.

Controle aanwezigheid van het model

Ja → **C**

Nee of onvolledig → **2.**

Theoretische werkgroep

Praktische werkgroep

② a) Artistieke Intentie naar opvatting museum:

- * Kunstenaar raadplegen
- * Literatuur raadplegen

b) Materiele toestand:

- * Kunstenaar, evaluatie betrouwbaarheid gegevens
- * Produktinformatie, samenstelling materiaal, merknamen
- * Bij twijfel: Natuurwetenschappelijk onderzoek

(vraag naar praktische werkgroep)

- * Vaststellen Toestandsbeschrijving

Natuurwetenschappelijk onderzoek

(toetsing model registratie/documentatie bij verwerving)

(resultaat)

C

Conditiebeschrijving bij constatering verval
(ontwikkeling model conditiebeschrijving)

Theoretische werkgroep

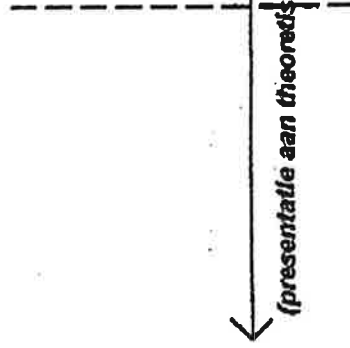
Praktische werkgroep

- Opstellen en vaststellen

D

Vergelijking registratie/documentatie bij verwerving met conditiebeschrijving

- Door praktische werkgroep:

Resultaat:

- Total scan* uitvoerige diagnose op onderdelen
- Voorspelling toekomstig gedrag materialen op onderdelen

E

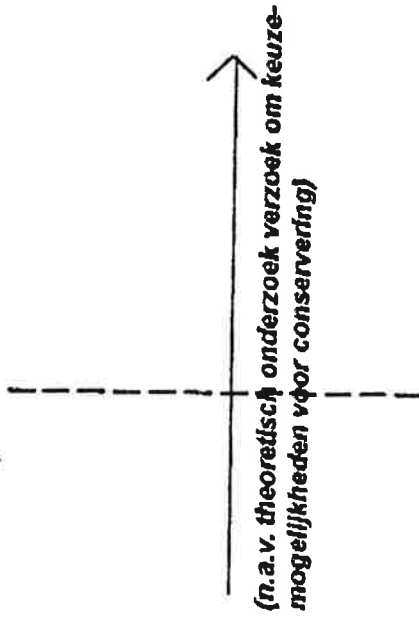
Toets materiaaltechnische diagnose aan theoretische criteria

Theoretische werkgroep

Praktische werkgroep

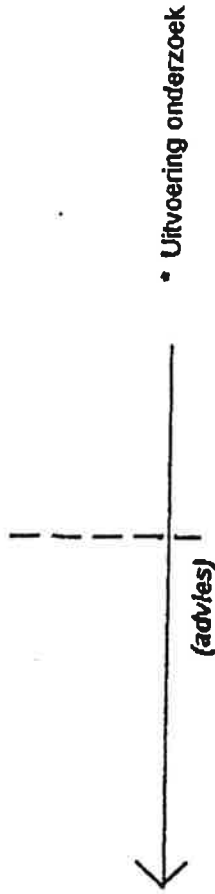
Toetst aan:

- * ethische criteria
- * juridische criteria
- * kunsthistorische criteria
- * opvattingen kunstenaar
- * opvattingen museum
- * arbeidsinspectie

F

Onderzoek mogelijkheden van conservering

* Uitvoering onderzoek

G

Beslissing over conservering

* Beslissing door museum

H

Daadwerkelijke conservering

Functie-omschrijvingen personeel van de Stichting

projectcoördinator

Doel van de functie

Algehele coördinatie van het project.

Taakomschrijving

- bewaakt planning en realisatie gestelde doelen;
- stuurt werkgroepen aan;
- ondersteunt werkgroepen organisatorisch;
- regelt afstemming van werkzaamheden van restaurator/onderzoekers onderling en ten opzichte van werkgroepen;
- verzorgt interne en externe communicatie (bestuur, werkgroepen, restaurator/onderzoekers, musea, infra-structurele instellingen, subsidiegever, internationale organisaties, media);
- zet netwerk op van deskundigen op terrein van conservering moderne kunst;
- geeft voorlichting aan musea tijdens project (mailing en/of tussentijdse presentatie);
- zorgt voor financiële administratie en contractuele afspraken met musea en externe deskundigen;
- doet (tussentijdse) rapportage aan subsidiegever;
- verzorgt redactie handboek en begeleidt publicatie;
- bereidt symposium inhoudelijk voor.

> De functie van projectcoördinator zal vervuld worden door mevrouw D. Sillé.